

POSTANOWIENIE

Dnia 26 września 2008 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Sychowicz (przewodniczący)

SSN Barbara Myszka

SSN Krzysztof Strzelczyk (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa H. C. i A. C.

przeciwko Muzeum (...) w B.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 26 września 2008 r.,

zażalenia powodów na postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 13 czerwca 2008 r.,

sygn. akt I ACa (...),

- 1) oddala zażalenie,**
- 2) przyznaje adw. Igorowi Służałkowi od Skarbu Państwa Sądowi Apelacyjnemu kwotę 3600 (trzy tysiące sześćset) złotych podwyższoną o 22% stawkę podatku od towaru i usług z tytułu nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu powodom w postępowaniu zażaleniowym.**

Uzasadnienie

Sąd Apelacyjny w sprawie z powództwa H. C. i A. C. przeciwko Muzeum (...) w B., postanowieniem z dnia 13 czerwca 2008 r., I Aca (...) odrzucił skargę powodów o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 30 czerwca 2006 r., I Aca (...). W uzasadnieniu wskazał, że nie stanowi podstawy do wznowienia postępowania to, iż powodowie nie posiadali znajomości elementarnych podstaw prawnych oraz to, iż w okresie procedowania nie posiadali środków finansowych na opłacenie pełnomocnika. Zdaniem Sądu powodowie nie przedstawili

takich okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, z których nie mogli skorzystać w poprzednim postępowaniu, zaś sam fakt dokonania przez sąd orzekający ustaleń sprzecznych z tezą zaprezentowaną przez stronę nie stanowi podstawy wznowienia postępowania.

Sąd Apelacyjny wskazał, że wprawdzie powodowie po ostatecznym sprecyzowaniu podstaw wznowienia powołali się na art. 401 pkt 2 k.p.c. według którego można żądać wznowienia postępowania z powodu nieważności jeżeli strona w skutek naruszenia przepisów prawa była pozbawiona możliwości działania, to jednak w ocenie Sądu okoliczność ta nie miała miejsca. Zdaniem Sądu sam fakt działania bez fachowego pełnomocnika, jak również i to, że strona nie była świadoma możliwości zgłoszenia wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu nie może stanowić podstawy wznowienia.

Sąd Apelacyjny nie zgodził się również z interpretacją pisma procesowego z dnia 15 kwietnia 2005 r. [akt II C (...)] dokonaną przez pełnomocnika procesowego skarżących. Stwierdził, że wymienione pismo nie mogło być odczytane jako wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu, bowiem nie wynika to ani z nazwy tego pisma ani z jego treści. Zdaniem Sądu z analizy treści przedmiotowego pisma nie sposób wywieść, że powodowie zwracają się do Sądu z prośbą o pomoc w prowadzeniu sprawy. Dodatkowo Sąd Apelacyjny wskazał, że ewentualne naruszenie art. 5 k.p.c. przez nie pouczenie strony o konieczności ustanowienia pełnomocnika w procesie nie powoduje nieważności postępowania.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, samo sformułowanie podstawy wznowienia w sposób odpowiadający ustawie nie oznacza, że skarga opiera się na ustawowej podstawie wznowienia i koniecznym jest zbadanie czy twierdzenia skargi stanowią taką ustawową podstawę. Zdaniem Sądu okoliczności przytoczone przez pełnomocnika powodów nie stanowią podstawy dla wznowienia postępowania i dlatego też na podstawie art. 410 § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

Powyższe postanowienie powodowie zaskarżyli w całości wnosząc o jego uchylenie. Ich zdaniem w konsekwencji naruszenia przepisów prawa zostali pozbawieni możliwości działania, bowiem w postępowaniu, którego wznowienia żądają występowali bez pomocy fachowego pełnomocnika, zaś powództwo w sprawie zostało oddalone przede wszystkim z uwagi na nie wykazanie zasadności roszczenia. W ocenie pełnomocnika powodów analiza składanych przez nich wniosków dowodowych prowadzi do przekonania, iż nie byli w stanie samodzielnie działać w procesie. Jednocześnie

powodowie zwrócili się do Sądu o pomoc w postępowaniu i prośba ta winna zostać potraktowana jako wniosek o przyznanie im pełnomocnika z urzędu. Przesłanka wznowienia postępowania z art. 401 pkt 2 k.p.c. nie jest sformułowana w identyczny sposób jak podstawa nieważności z art. 379 pkt 5 k.p.c. Przepis art. 401 pkt 2 k.p.c. stanowi o pozbawieniu możliwości wskutek naruszenia przepisów prawa, co miało miejsce w postępowaniu, którego wznowienia domagają się powodowie. Ponadto zdaniem powodów istniała uzasadniona potrzeba pouczenia ich o możliwości zgłoszenia wniosku o przyznanie im pełnomocnika z urzędu, w konsekwencji w skutek naruszenia art. 5 k.p.c. powodowie zostali pozbawieni możliwości działania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie powodów nie zasługuje na uwzględnienie. Sąd Apelacyjny prawidłowo odrzucił skargę o wznowienie postępowania, bowiem nie została ona oparta na ustawowej podstawie.

Podstawy wznowienia postępowania zostały uregulowane przez ustawodawcę w sposób wyczerpujący w art. 401-401¹ oraz art. 403 k.p.c. Sformułowanie podstawy wznowienia w sposób odpowiadający powyższym przepisom nie oznacza jednak oparcia skargi na ustawowej podstawie wznowienia, jeżeli już z samego jej uzasadnienia wynika, że podnoszona podstawa nie zachodzi. Taka skarga, nie oparta na ustawowej podstawie wznowienia, podlega odrzuceniu (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 października 1999 r., II UKN 174/99, OSNP 2001, nr 4, poz. 133).

Jako podstawę wznowienia skarżący ostatecznie wskazali art. 401 pkt 2 k.p.c. podnosząc, że zostali pozbawieni możliwości działania, z czym nie sposób się zgodzić. W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że w powołanym przepisie chodzi o takie pozbawienie strony możliwości działania, które utożsamiane jest z podstawą nieważności postępowania, określoną w art. 379 pkt. 5 k.p.c. Przyjmuje się, że strona zostaje pozbawiona możliwości działania tylko wtedy, gdy doszło do całkowitego pozbawienia jej możliwości obrony swych praw, a więc gdy znalazła się w takiej sytuacji, która uniemożliwiła, a nie tylko utrudniła lub ograniczyła popieranie przed sądem dochodzonych żądań lub obronę przed zarzutami strony przeciwnej (por. np. wyrok z dnia 20 stycznia 1966 r., II PR 371/65, OSNCP 1966 z. 10, poz. 172, wyrok z dnia 14 czerwca 1968 r., I CR 432/67, OSNCP 1969 r. z. 7-8, poz. 137, wyrok z dnia 10 lipca 1974 r., II CR 331/74, OSNCP 1975 z. 5, poz. 84, „Nowe Prawo” 1976 nr 5, s. 807).

Nie zachodzi natomiast nieważność postępowania, a tylko jego wadliwość, jeżeli na skutek uchybień sądu zostały naruszone procesowe prawa strony, nie pozbawiające jej jednak możliwości działania. W konsekwencji nawet przy założeniu, że stronie powodowej w niniejszej sprawie można przypisać przymiot nieporadności, a sąd zgodnie z art. 5 i 212 k.p.c. powinien pouczyć ją o możliwości ustanowienia pełnomocnika, to ewentualne uchybienie Sądu nie prowadzi do nieważności postępowania (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 lipca 2005 r., II UK 271/04, OSNCP 2006, Nr 5-6, poz. 95; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 2007 r., II CSK 286/07, niepubl.). Nadto należy wskazać, że trafnie Sąd Apelacyjny zinterpretował pismo strony powodowej z dnia 15 kwietnia 2005 r., z którego nie sposób wywieść, wbrew odmiennym twierdzeniom pełnomocnika powodów, że zawierało wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. oddalił zażalenie powodów, uwzględniając wniosek pełnomocnika powodów na podstawie § 19 i 21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokatów oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348 ze zm.) rozstrzygnął o kosztach nieopłaconej pomocy z urzędu.